

Bătrânul și marea

– în afara ariei de existență

Trăim, mai bine zis supraviețuim într-o lume mult prea sofisticată, artificială, câteodată perversă, alteori agresivă, însă foarte rar binevoitoare și inocentă. O lume care a evoluat în câteva clipe de la fericirea unei ciocolate sau a unei mașini stilizate din plastic până la internet cu viteze supermari, la calculatoare de mărimea unei cutii de chibrituri și la roboți de bucătărie care pot înlocui practic totul – de la pregătirea cinei până la generarea sau impunerea viselor... În fața unei plasmă ne petrecem viața schimbând simplitatea unei seri calde de mai, frumusețea și singurătatea unor clipe de dragoste în pustiul străzilor unui oraș adormit, al iluziilor pe care le-am creat, în care am crezut și pe care le-am trimis în uitarea blogurilor, agendelor și albumelor de fotografii pe HDTV și Home Cinema...

Plictisit de filme de acțiune cu același scenariu: teroriști, extra-terestri sau servicii secrete, de evenimente seci și de cărți scoase de un oarecare, doar cu scopul de a fi numit „scriitor” (în realitate, nimic mai mult decât reprezentantul unei literaturi fără formă și fond), mi-am propus să vorbesc despre un autor a cărui operă m-a marcat. Este vorba despre Ernest Hemingway, scriitor american născut în 1898, în Oak Park, lângă Chicago, distins cu Premiul Nobel în 1954.

Mereu aflat, instinctiv, în acea parte a lumii unde se decidea soarta oamenilor, e prezent în Spania în calitate de corespondent în anii războiului civil,

lângă armatele republicane, apoi patrulând cu iahtul coastele Cubei, urmărind submarinele hitleriste, a participat la al Doilea Război Mondial, fiind reporter, după care pleacă în Cuba, unde a cunoscut viața pescarilor. Această experiență inedită și harul său de a prezenta oameni simpli în circumstanțe obișnuite au stat la baza romanelor sale *A avea și a nu avea*, *Pentru cine bat clopoțele*, a numeroaselor nuvele și povestiri.

Nuvela *Bătrânul și marea*, una dintre cele mai apreciate și mai cunoscute creații hemingwayene, nu e doar fabula unui bătrân pe nume Santiago, care pescuia 84 de zile fără succes și a lui Manolin, baiatul care avea grijă de el, aducându-i de mâncare și ajutându-l în treburile sale. Manolin e un personaj secundar, însă prezența sa în tabloul acțiunii este importantă sub aspectul abordării legăturii dintre generații, transmiterii cunoașterii, a valorilor general-umane întruchipate în arta de a pescui, pe care a preluat-o de la bătrân, și a continuității vieții umane.

Bătrânul, „numai piele și os”, este omul simplu care își câștigă existența prin muncă; este o particulă integrată perfect în balanța naturii, ce întruchipează perseverența și demnitatea: „...măinile lui păstrau creștături adânci de la funiile cu care trăgea din adânc peștele cel mare. Dar toate creștăturile erau hăt de multă vreme, părând la fel de vechi ca și crăpăturile ce se văd într-un deșert văduvit de apă. Totul purta la el semnul bătrâneții și numai ochii, acei ochi de culoarea mării,

ALEX CIORICI

erau veseli ca și la oamenii ce nu se lasă înfrânți niciodată”. Chipul bătrânului este cel al luptătorului care „poate fi nimicit, dar nu și înfrânt”, având o formă dimensională prin cele două puncte tensionante ale nuvelei: în plan filosofic, confruntarea cu giganticul pește – un marlin ce îl trage tot mai mult în larg, în apele necunoașterii, ale singurătății și uitării, departe de Manolin și de țarm; iar în planul acțiunii – lupta disperată cu rechinii care i-au devorat peștele.

Autorul redă o zi obișnuită din viața unui pescar prin prisma unei simplități care nu degenerază în banal sau absurd; o simplitate mai vie decât orice metaforă, care vine să vindece singurătatea dinăuntrul unui pescar visător: „...și văzu în somn Africa tinereții sale, coastele ei prelungi și aurii și plajele orbitor de albe, încât te dureau ochii privindu-le...”. Visul – motivul care apare la începutul și în finalul nuvelei, ca unicul mijloc de evadare, alias salvare, din lumea sărăciei și a uitării.

Însă, în spatele acestui decor, se conturează lumea unui aisberg: o lucrare laconică cu un mesaj clar către cititori, un îndemn la rezistență, la curaj, dar și la vis, prietenie și bunătate, deoarece aceste valori trebuie să existe indiferent de studiile făcute la Oxford sau nu, de conturi în banci, de cluburi VIP sau de grosimea blindajului la limuzină...